

נסים אלוני מגלה סודות „המהפכה הגדולה“ הפעם בלי נולכים; אבל עם רוזנים, דוכסים ושני אסירים בורחים

דרמאטי מאד: התובעת היא הגברת אליזבת פלטשר בת 190. אחת, אתה יודע, מוותיקות העליה הראשונה אחת כזאת שלא תמות לעולם. היא תובעת לדין את „המישה באוקטובר“ סמית, על כי מלך את ראש התרגולת שלה לפני 88 שנה. כבר נשמעו 32 ערעורים בעניין, 16 מכל צד — ועדיין המשפט נמשך בערכאות, אליזבת פלטשר זו, מאמינה כי טוסקו יביא לה סוף סוף את הצדק — היא מבקשת להחזיק אתו ומצהירה: אדוני, לעולם אל תאמר „לא“ לאשה בת מאה ותשעים! טוסקו מסרב, ואז היא נוחזת לו מלה אנגלי, בינתיים, מוצא לואי קפלן פטנט, איך להעלות את הסלע מנכבי הים.

את הסוף אינני עומד לגלות לכם. לכו ותראו בעצמכם אלו אמצאות מסוגל נסים לדלות מדמינו המבריק.

נסים — אני שואל — כמה אחוז מן „המהפכה הגדולה“ הם שירה?

אלוני: מה אני יודע? עשיתי חשבון? יש שירה, יש מקהלות, יש מוסיקה מצויינת של גארי ברתני, ויוסל ברגר עשה תפאורה באמת, באמת, יוצאת מן הכלל!

— מלכים יש ב„המהפכה הגדולה“? הלוא אתה מת אחרי מלכים?

נסים: הפעם אין מלכים. אבל יש דוכסים, רוזנים ונסיכים כמה שאתה רוצה.

מיוזג של כל מיני דברים

— ומאין אתה מגרד את השמות כמו: הבקוק, „המישה באוקטובר“?

נסים כמעט נעלב: אני מגרד? אלה כולם שמות אנשים שהיו קיימים. קראתי הרבה ספרים דוקומנטריים על התקופה הזאת. מצאתי שם שמות כמו אפריל, לבנון, זכריה, חבקוק, יש ב„המהפכה הגדולה“ 23 שחקנים, מקהלה ושלושה ילדים מזמרים בגיל 12. יש אפקטים מצויינים של תאורה, ובכלל...

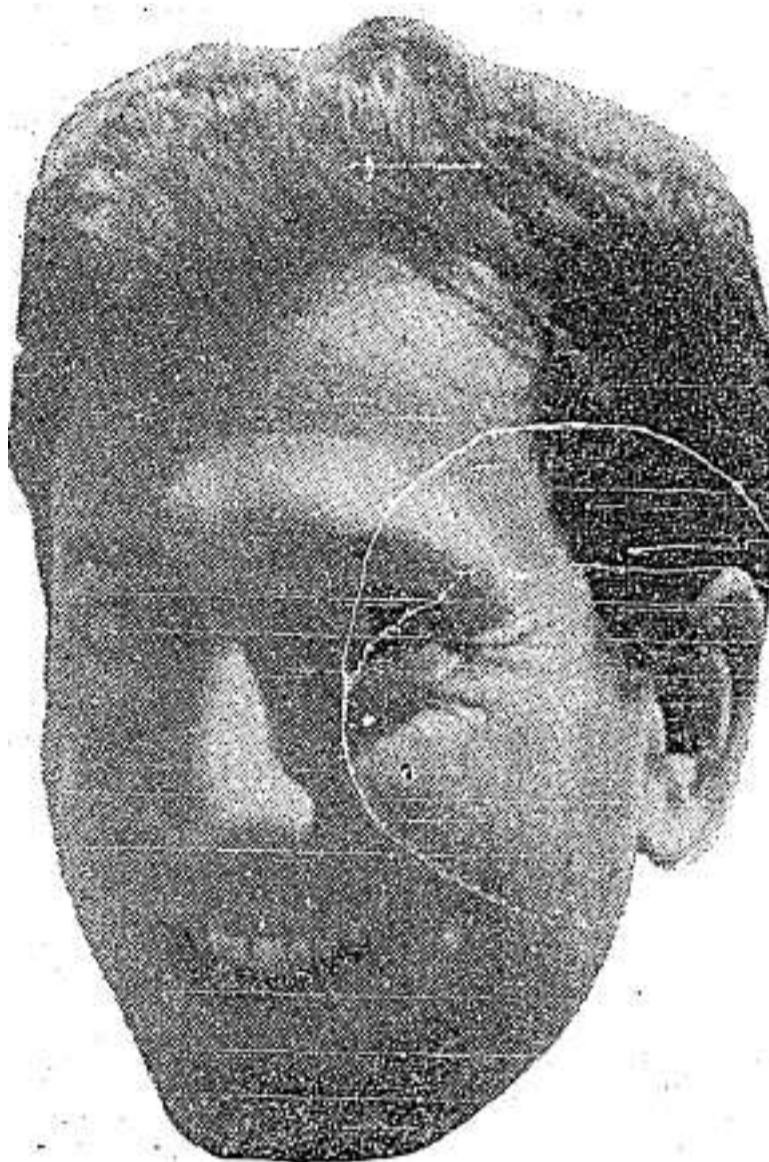
אתה שואל אותי, בצדק, מהי „המהפכה הגדולה“? קומדיה? „מיוזיקל“, פארסה? טרנזיקומדיה? אליגוריה? תאמין לי, שאני בעצמי אינני יודע: בחיי! הייתי רוצה שזה יהיה מחזה רציני, בו יצחק הקהל הרבה, אם דבר כזה אפשרי בכלל. „המהפכה הגדולה“ היא מיוזג של כל מיני דברים. קח סצינה כזאת: טוסקו הגנגסטר בא להתוודות בפני הכומר של ויקטוריה, חצי אידיוט אחד, הוא כורע על ברכיו ובוכה: רצחתי בלאס וגאס, שדדתי בקוני איילנד, אנסתי בוולפראיזי — הכל כרצינות נוראית, והכומר מסתכל עליו בעיניים מלאות הערצה וקורא: מה? אתה היית בכל המקומות האלה?

התיאטרון בארץ — כל הכבוד

זהו מה שאני אומר לך: אינני יודע בדיוק איך להגדיר את „המהפכה הגדולה“, בשורה? עווב אותי, אין פה לא בשורה ולא בסתם, זה צריך להיות בידור, והוא! תאמין לי, אני בעצמי עדיין לא רואה מה הולך להיות בסוף. רק היום גמרתי לכתוב את המחזה, אנשים הושבים שסופר מתישב, כותב מחזה, מביא אותו לתיאטרון — וסיימו את העסק! איפה? לא אני! אני מביא את המחזה לשחקנים, שיראו, שישמעו, שיציעו שינויים, אני רוצה בשיתוף פעולה אתם.

אתה שואל אותי אם „המהפכה הגדולה“ כבד או קליל מ„בגדי המלך“? אני יודע! לפעמים נדמה לי, כי הוא פשוט עשוי יותר טוב, קצת לומדים עם הזמן, כמה זמן נמשך המחזה? שעתים וחצי, אולי יותר, בינתיים, אני מקצץ ומקצץ, ברירה יש לי? ככה זה אצלי תמיד!

הן לי להגיד עוד מלה: יש טענות לתיאטרונים בארץ, ואני אומר: כל הכבוד, באיזה מקום בעולם יתנו למחזאי צ'אנס כזה, לוקחים מחזה לא מוכר, לא ידוע כמעט, לא גמור לגמרי, נותנים אולם, 25 שחקנים ואומרים לו: עבוד!

נסים אלוני
מחזה רציני — שחקל יצחק

באי שלי, יש טיפוס אחד ושמו חבקוק, הוא היחיד מבני ויקטוריה, שיצא לעולם הרחב, היה חייל במלחמת העולם השנייה, השתתף בקרב מונטה קסינו, הוא חזר לוויקטוריה, כדי לחכות לכלתו, שעתידיה להיוולד בעוד שלושה חדשים, בינתיים, הוא מייצר לעצמו אלכוהול מאגווי קוקוס, שיכור תמיד ותושבי האי הושבים שהוא קדוש גדול, חבקוק זה גם המציא את הבידור היחיד הנהוג באי: מדי לילה יוצאים התושבים אל חוף הים, ומנסים — היי הופ! היי הופ! לדחוף סלע אדיריממדים לחוף הים!

בלי סלע, בלי קונסטיטוציה

בין כך ובין כך ולוויקטוריה באים שני הגנגסטרים שברחו מהכלא, לואי קפלן היהודי — סתם גנב קטן המתגעגע כל הזמן לניו יורק, וטוסקו — הגנגסטר הגדול והאלים, טוסקו זה הוא טיפוס די מעניין: רוצח עם חזון, הוא מתנגד לצדק, להומור, לסאטירה, הוא טוען, כי האמנות היא עסק רציני כהגותם.

ולכן הוא שורף בתי קומדיה ואופרות בכל העולם: מצית, הורג ומשמיד, אתה רוצה לשמוע הלאה? יפה מצדך, ליהודי שלנו, מתחיל להיות משעמם על האי, אין גשים, אין משקאות — והוא מת לשחות, איכשהו, עושים ליל שתיה והילולה; טוסקו מנצל את המצב ותופס את השלטון בוויקטוריה, סיפרתי לך, כי טוסקו היורד אחרי נערתו של טרון בעל גוף הקרוי „המישה באוקטובר“? ! ובכן, התברר/מן הנה מתרגל נורא, ו...דוחף את הסלע הקדוש לתהומות הים, היהודי, מתפכח מן המשקה, רץ מהר וגונב את הקונסטיטוציה של האי, ויקטוריה נשארת בלי סלע ובלי קונסטיטוציה.

הסוף — סוף

יש עוד סיפור שני: באי מתנהל מזה 88 שנה משפט

— מאה רפאל בשן —
קבענו: בשבע בערב, בעשר בבוקר, הוא ממלפן אלו: שמע, תעשה לי טובה, בוא ניפגש בשתיים.

מה מתאום בשתיים? אני אומר, הלוא קבענו בשבע.

עשה לי טובה — נאנח נסים אלוני — בין שתיים לארבע יש לי הפסקה בבימוי; בערב אני סהוט לגמרי וכנסה תמיד לחמוץ איזו שינה.

גו, מה לא עושים למען המחזה הישראלי המקורי? נסים בא בשתיים ועשרים, התישב מאחורי השולחן הרחב במשרד „הקאטרי“, לבוש סוודר כחול רחב, סביב עיניו עיגולים אדמדמים, והוא מעשן, מעשן, מעשן.

יש לו סגנון דיבור מיוחד לגסים — יהיד ומיוחד, כמו המחזות שלו: עשוי הסגנות רבת-חן, עטוף חוסר ודאות מרפרף, שמאחוריו מסתתר המיד איזה ודאי זו ומצק — שרק נסים יודע אותו.

נסים תופס מהדק מן הערימה שעל השולחן ומיעך אותו, מפטיר: אני רק קופץ רגע למטה, כדי לשים בפה משהו — זה יקח רגע, קופץ, הורר מאוכזב: המזנון סגור, שילכו ל...

נשען אחרון, עייף, עיניו עצומות למחצה, מדוע — אני שואל — יש המהווה ההדש שלך הוא „המהפכה הגדולה“?

משיב נסים במין טון פילוסופי-מהורהר: מדוע שם המחזה „המהפכה הגדולה“? אני דווקא רציתי לקרוא לו „המהפכה והתרגולת“, למה? כי יש מהפכה ויש התרגולת, שם נורא, לא? אבל „המהפכה הגדולה“ נשמע לי יותר מדי יומרני, השבוע נפל הפור ונקבע השם, „המהפכה והתרגולת“.

עכשו נכנסת צעירה אחת, המטפלת בתפאורות: נסים, גמרתי את הכסאות, גמרתי את הדגל, עכשו אני צריכה את הבגנות.

נסים: בסדר, בארבע יהיו לך כל הבגנות שבעולם! נסים מאעך את המהדק השלישי, ואנו חוזרים ל„המהפכה“ שלו: זהו סיפור של מרק טוויין — מסביר נסים — ואני שיניתי אותו מכל מיני סיבות, מרק טוויין, מספר על האי פייטקרן, אליו התגלגלו צאצאי מורדי ה„באוונטי“, יום אחד נקלע לאי אמריקני אחד, עושה מהפכה, ומגבש אותם כאילו למין אומה, צריך לזכור, כי טוויין כתב את הסיפור ב-1890 בערך, תקופת של גיבושים לאומיים באירופה, העוקץ של הסיפור המקורי טמון בכעיית תהליך גיבוש עדי-האדם הזה — לאומה, מרק טוויין עושה צחוק מכל העסק! אני תרגמתי את הסיפור כשהייתי ילד, לא זוכר בדיוק בן כמה הייתי, אחת שואל מה עשיתי? הוספתי שני גנגסטרים הנמלטים מבית-הסוהר, אחד מהם יהודי, אפשר לראות את זה לפי השם: לואי קפלן, השני, ולוב אמריקני אלים בשם טוסקו, מה קורה? הגנגסטר האמריקני כובש את האי ב...שירה, תושבי האי הם דתיים-פוריטניים, מאמינים קנאים, וכאשר הגנגסטר הנ"ל פוצח פיו בזמרת תהילים, הם הושבים אותו לקדוש, ועונים אחריו: אמן!

אי פרובלמאטי מאד

סיפרתי לך שבמחזה יש הרבה שירה? לא, לא באחרונים! כמו באופרה! ספרתי לך ששיניתי את שם האי מפייטקרן לוויקטוריה? טוב, אז אני מספר לך את זה עכשו, קראתי המון חומר דוקומנטרי על התקופה הזאת, והחלטתי כי השם ויקטוריה הוא הכי מתאים, בנקודה זו, מתחיל נסים אלוני להתלהב: ובכן, שמע! באי הזה יש הרבה פרובלימות, זהו אי פרובלמאטי מאד, למה? מתגוררים עליו רק 79 נפשות, ואין עם מי להתחנן, כמובן, כולם קרובי-משפחה, כאשר איזו אשה באי נמצאת בהריון, יש שמחה גדולה, ואחד הכחורים ככל מצביע על בטנה ומצהיר: אם תהיה בת — זו הכלה שלי, בעור... שמונה-עשרה שנה!